

DR | GENERALDIREKTØRENMaria Rørbye Rønn
DR Byen
Emil Holms Kanal 20
DK- 0999 København C
dr.dk

14.01.2025

Klage over rettelse af artikel på dr.dk

Du har den 19. november 2024 klaget over artiklen med overskriften: 'Omtale af voldelige begivenheder i Amsterdam'. Den blev publiceret den 18. november 2024 på Fejl og Fakta på dr.dk. Efter at redaktionen afviste din kritik, har du klaget videre til lytternes og seernes redaktør. Han har nu gennemgået sagen og skrevet en indstilling.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg er enig i.

Med venlig hilsen

Maria Rørbye Rønn

Kopi:Journalen
Etikchef Anja Lundberg Andersen, DR Kultur, Børn og Unge
Chefkonsulent Etik Sidsel Davidsen, DR Kultur, Børn og Unge
Seniorkonsulent Mikkel Vincentz Pedersen, LSR
Redaktionschef Morten Tvegaard, DR Nyheder
Led. Redaktionschef Marie Buss, DR Nyheder
Direktør Sandy French, DR Nyheder

Sagen kort

En klager kritiserede DR for ukritisk i en retteartikel på Fejl og Fakta at videreformidle en udtalelse fra Amsterdams borgmester i forbindelse med fodboldoptøjer i byen i november 2024. Her kaldte borgmesteren årsagerne til optøjerne for "en giftig cocktail af antisemitisme, hooliganisme og vrede." Klager får ikke medhold.

Gennemgang af sagen

Den 18. november 2024 klager en bruger, [REDACTED] (herefter benævnt Klager) over en rettelse foretaget af redaktionschef Morten Tvegaard på Fejl og Fakta på dr.dk. Rettelsen vedrører en et indslag i TVA live den 15. november 2024.

Klager skriver (tekst gengivet uændret):

"Artiklen tager afstand fra en tidligere fejl i omtalen af optøjer i Amsterdam, hvilket jeg sætter pris på. Men jeg er fortsat kritisk over for den måde, sagen blev formidlet på i artiklen.

I artiklen citeres Amsterdams borgmester for at kalde årsagen til optøjerne en "giftig cocktail af antisemitisme, hooliganisme og vrede". Samtidig fremgår det ikke, at der ikke er fremlagt dokumentation for antisemitisme i denne forbindelse. Dette rejser flere spørgsmål:

- 1. Hvorfor vælger DR at gengive borgmesterens udtalelse uden kritisk at forholde sig til, at der tilsyneladende mangler beviser for påstanden om antisemitisme?*
- 2. Burde DR ikke enten tage afstand fra denne udtalelse eller præcisere, at der ikke er verificeret dokumentation for dens rigtighed?*
- 3. Hvordan sikrer DR, at sådanne ukritiske gengivelser ikke utilsigtet bidrager til misinformation og risikerer at blive opfattet som en del af det, der ofte betegnes som fake news?*

Jeg er særlig bekymret for, at en artikel, som skal rette en tidligere fejl, selv risikerer at skabe nye misforståelser ved ikke at tage klart afstand fra påstande som ikke er underbygget. Dette kan skade DR's troværdighed som public service-medie og give anledning til mistillid blandt seerne.

Jeg værdsætter DR's indsats for at rette fejl og sikre etisk journalistik, men håber, at I kan forklare redaktionens valg i denne artikel. Hvordan vil I fremadrettet sikre, at kilder og citater behandles med den nødvendige kritiske vurdering, især når der er tale om kontroversielle eller følsomme emner?"

DR svarer

Den 25. november 2024 svarer redaktionschef i DR Nyheder Morten Tvegaard vedrørende kritikken af sin rettelse (tekst gengivet uændret):

"1) Det er helt almindelig praksis i journalistik at indsamle information fra troværdige kilder og gengive den. I det konkrete tilfælde står vi på en foreløbig redegørelse fra borgmesteren og Amsterdams Politi - kilder, jeg mener, normalt vil være troværdige.

2) Vi har ikke dokumentation for, at udtalelserne skulle være utroværdige eller mangle verificeret dokumentation, som du hævder.

3) Der gengives hver dag oplysninger fra myndigheder, som ikke dobbelttjekkes. Når Danmarks Statistik offentliggør arbejdsløshedstal, går vi ikke ud og laver vores egen undersøgelse - vi stoler på, at myndighedens tal er korrekte. I sjældne tilfælde - fx hvis der er mistanke om forkerte oplysninger - kan vi undersøge sagen nærmere, når det er muligt. Når der er tale om begivenheder i udlandet, kan det ofte være vanskeligt for os at verificere oplysninger selv, og hvis der er begrundet tvivl om en oplysning, vil vi fortælle, at vi ikke har kunnet verificere den - fx et dødstal i en krig."

Klager kritiserer svaret fra DR i en mail den 29. november 2024. Klager skriver blandt andet (Klagers tekst gengivet ordret):

"Jeg har dog stadig nogle spørgsmål og overvejelser, som jeg gerne vil uddybe:

1. Troværdighed og borgmesterens rolle

Du nævner, at DR i dette tilfælde baserede sig på oplysninger fra Amsterdams borgmester og politiet som troværdige kilder. Men hvordan vurderes borgmesteren som troværdig i denne sammenhæng, når hun tidligere udtalte, at årsagen til begivenhederne var en "giftig cocktail af antisemitisme, hooliganisme og vrede" og sammenlignede hændelserne med historiske pogromer? Disse udtalelser er stærkt politisk ladede og afspejler hendes subjektive fortolkning af situationen.

Når DR vælger at gengive så stærke og følelsesladede udtalelser, mener jeg, at det er afgørende at stille kritiske spørgsmål til deres præmisser. DR bør gøre det klart for seerne, at disse udtalelser ikke nødvendigvis repræsenterer verificerbare fakta, men snarere en personlig eller politisk vurdering.

Samtidig kunne en mere nuanceret tilgang have styrket dækningen. For eksempel viser rapporter fra politiet og flere nyhedsmedier, at både israelske fans og de angribende grupper havde en rolle i hændelserne. Israelske fans blev rapporteret at have optrådt provokerende ved at brænde et palæstinensisk flag og synge anti-palæstinensiske slagord. På den anden side blev israelske fans efter kampen udsat for voldelige angreb fra grupper, der råbte pro-palæstinensiske slogans. At inkludere begge parter handlinger kunne have givet et mere balanceret billede af begivenhederne og deres baggrund.

2. Sammenligning af kilder og historiske referencer

Du nævner, at DR stoler på oplysninger fra myndigheder som Danmarks Statistik uden at dobbelttjekke disse tal, og sammenligner dette med gengivelsen af borgmesterens udtalelser. Jeg mener, at denne sammenligning er problematisk af flere grunde:

o Forskellen mellem fakta og fortolkninger: Danmarks Statistik udgav for nylig arbejdsløshedstal for oktober 2024, hvor arbejdsløsheden blev opgjort til 78.500 personer, svarende til 2,6%. Dette er et konkret og verificerbart tal, baseret på transparente og dokumenterbare metoder. I modsætning hertil er borgmesterens udtalelser om antisemitisme og sammenligningen med pogromer politisk ladede fortolkninger, som ikke nødvendigvis er baseret på dokumenterbare fakta. At sammenligne dem direkte risikerer at overse den væsentlige forskel mellem verificerbare data og subjektive udsagn.

o Historieløse sammenligninger: Pogromer i det 20. århundrede havde en enorm menneskelig og historisk betydning. Antallet af jøder, der blev dræbt eller alvorligt påvirket af pogromer, anslås til hundredtusinder, med millioner yderligere fordrevet eller marginaliseret. Dette inkluderer ikke Holocaust-tallene, hvor de systematiske udryddelser gik langt ud over de voldelige og kaotiske angreb, der kendetegner pogromer. At gengive borgmesterens sammenligning uden at sætte den i denne historiske kontekst kan fremstå som en trivialisering af pogromernes faktiske betydning. Sammenligninger som denne kræver større kildekritik og præcisering for at undgå misforståelser.

3. Journalistisk ansvar og nuanceret dækning

DR's public service-forpligtelser indebærer en særlig forpligtelse til at levere nyhedsdækning, der ikke bidrager til yderligere polarisering, men snarere fremmer forståelse og dialog. Når stærkt ladede begreber som antisemitisme og sammenligninger med pogromer anvendes uden at blive sat i kontekst,

kan det bidrage til at forstærke eksisterende modsætninger og mistillid. DR bør aktivt arbejde for at sikre, at deres dækning ikke uforvarende bliver en del af en polariserende fortælling, men snarere en kilde til oplysning og nuancering.

Ved at tage højde for, hvordan sproglige valg og vinkler påvirker opfattelsen af situationen, kunne DR have skabt en dækning, der styrkede forståelsen frem for polariseringen. Dette ville bidrage til at opfylde DR's public service-forpligtelse og sikre, at deres journalistik lever op til kravene om alsidighed og troværdighed."

Den 4. december 2024 svarer Morten Tvegaard på kritikken fra Klager (DR-tekst gengivet ordret):

"1) Jeg er enig med dig i, at vi skal afspejle begge sider af sagen - både fortælle om overfald på israelske fans OG fortælle om provokationer fra dem. Det har vi også gjort i vores samlede dækning. Ift. troværdighed står vi her på myndighedernes foreløbige rapport om hændelserne - ikke politiske citater, som du hævder. Rapporten er udarbejdet af borgmesterens kontor i samarbejde med det lokale politi. Jeg har endnu ikke set beviser på, at rapportens konklusioner er forkerte, men uanset hvad er der jo tydelig afsender på i vores dækning - vi citerer myndighederne for konklusionen, fordi vi ikke selv kan afgøre, hvad der er rigtigt og forkert på afstand.

2) Mit ærinde var blot at sige, at det er normal procedure i journalistik at stå på ryggen af myndigheders udtalelser og analyser. Vi vil aldrig kunne faktatjekke hver en bid information, vi videregiver. Det afgørende her er, at vi fortæller, hvor det stammer fra. Beklager hvis sammenligningen med arbejdsløshedstal var dårlig.

3) Jeg er helt enig med dig i, at vi ikke skal bidrage til polarisering, og det synes jeg heller ikke, vi gør. Vi har netop fortalt de forskellige "underhistorier", der er i historien, som gør, at billedet bliver mere mudret ift., hvad der faktisk skete. Det gør vi netop for at komme så tæt på sandheden som muligt. Vi holder os fra gætterier og løsrevne videoer, som ikke kan verificeres og bruger myndighedskilder og troværdige bureauxs materiale. "

Klager anker

Dette svar tilfredsstiller ikke Klager, der derfor anker til lytternes og seernes redaktør den 11. december 2024.

I klagen skriver Klager blandt andet:

"1. Manglende kritisk stillingtagen til borgmesterens udtalelser

Jeg stillede spørgsmål om, hvordan DR vurderer troværdigheden af borgmesterens udtalelser, herunder hendes påstand om en "giftig cocktail af antisemitisme, hooliganisme og vrede" samt sammenligningen med pogromer. Borgmesterens udtalelser synes at være stærkt præget af en personlig interesse i sagen, blandt andet baseret på samtaler med jødiske borgere i byen. Disse udsagn har en følelsesmæssig karakter og bør ikke gengives ukritisk af DR uden en vurdering af deres faktuelle grundlag.

Jeg forstår ikke, hvordan DR ukritisk kan viderebringe borgmesterens udtalelser om antisemitisme og sammenligne de voldelige hændelser med pogromer uden at forholde sig kritisk til det. At anvende termen "pogromer" er særligt problematisk, da det henviser til historiske begivenheder, hvor hundredtusinder blev dræbt og millioner forfulgt. Det virker historieløst at sammenligne hændelserne i Amsterdam med disse tragiske kapitler i verdenshistorien uden at sætte det i kontekst eller forklare, hvorfor sammenligningen skulle være relevant. Jeg savner en forklaring på, hvordan DR forholdt sig til det historiske aspekt og borgmesterens udsagn, inden de blev viderebragt.

2. Fravær af dokumentation og kildekritik

Jeg påpegede, at DR kunne have inddraget konkrete og tilgængelige oplysninger for at underbygge dækningen. Rapporten nævnte blandt andet, at parter fra begge sider blev arresteret i forbindelse med hændelserne, og at sigtelser blev rejst mod flere af de anholdte. Disse oplysninger var tilgængelige og kunne have givet en mere nuanceret fremstilling af hændelserne.

Samtidig nævnte Morten i sit første svar en sammenligning med arbejdsløshedstal fra Danmarks Statistik som et eksempel på, hvordan DR stoler på myndigheders oplysninger uden altid at dobbelttjekke dem. Han trak senere denne sammenligning tilbage og erkendte, at den var dårlig. Men i stedet for at præsentere en klar og forståelig forklaring, der specifikt adresserer, hvordan DR vurderer subjektive og politisk ladede udsagn fra myndighedspersoner som borgmesteren, forbliver hans svar uklart.

Dette efterlader et væsentligt spørgsmål ubesvaret: Hvordan vurderer DR udsagn, der ikke er baseret på konkrete data, men snarere på subjektive fortolkninger, som f.eks. påstanden om antisemitisme og sammenligningen med pogromer? Jeg savner en præcis forklaring på, hvordan DR sikrer kildekritik i sådanne tilfælde.

3. Polarisering og nuanceret dækning

Jeg spurgte, hvordan DR sikrer, at deres dækning ikke bidrager til polarisering, men i stedet fremmer forståelse og dialog. Morten nævnte, at DR har forsøgt at "mudre billedet" for at vise kompleksiteten af sagen, men han gav ingen konkrete eksempler på, hvordan dette blev gjort i praksis.

Jeg mener, at det er DR's ansvar som public service-medie at sikre, at nyhedsdækningen er præcis, afbalanceret og ikke utilsigtet bidrager til at forstærke konflikter. Når DR gengiver stærkt ladede udtalelser som antisemitisme og historiske sammenligninger uden en klar kontekstualisering, risikerer de at forstærke polarisering og misforståelser.

Min bekymring

Jeg mener, at DR's behandling af denne sag ikke lever op til deres public service-forpligtelser om at levere alsidig og kritisk journalistik. Når stærke udtalelser og historiske sammenligninger gengives uden dokumentation eller kontekst, risikerer DR at svække sin troværdighed og skabe mistillid blandt seerne.

Mine forventninger

Jeg håber, at du som lytternes redaktør vil:

- 1. Undersøge, om DR's håndtering af denne sag lever op til kravene om kritisk og balanceret journalistik.*
- 2. Kommentere på de mangler, jeg har påpeget, og vurdere, hvordan DR fremover kan sikre en mere nuanceret dækning af lignende sager."*

Procedure

Det følger af DR's etiske retningslinjer, at DR har fire uger til at besvare en klage. Det er sket her. Klagen skal være besvaret af den ansvarlige chef, hvilket også er tilfældet. Den skal forholde sig til klagetemaet, hvilket også er sket, og der skal være givet klagevejledning, hvilket også er tilfældet.

Indstilling fra lytternes og seernes redaktør

Jeg vil her gennemgå Klagers punkter i ankesagen.

Ad 1. Det første punkt drejer sig om manglende kritisk stillingtagen til Amsterdams borgmesters udtalelser.

Det er værd her at gøre opmærksom på, at DR-rettelsen, som er påklaget, går på udtalelser i forbindelse med en fodboldkamp i Paris mellem Frankrig og Israel bragt i TVA Live den 15. november 2024, men vedrører ikke selve rettelsen om kampen mellem Frankrig og Israel – derimod kun referencen til udtalelser i forbindelse med en tidligere kamp i Amsterdam i Holland. Det er i den forbindelse, at Amsterdams borgmester bliver citeret af redaktionschefen Morten Tvegaard. Disse udtalelser vedrører en tidligere fodboldkamp, som blev spillet i den hollandske by, Amsterdam den 7. november mellem klubberne Maccabi Tel Aviv og Ajax Amsterdam.

I rettelsen refererer Tvegaard til en tidligere udtalelse i forbindelse med fodboldkampen i Amsterdam. Det er denne udtalelse, der er hovedsagen i klagen. Klager forstår ikke, hvordan DR ukritisk kan viderebringe borgmesterens udtalelser om antisemitisme og sammenligne de voldelige hændelser med pogromer uden at forholde sig kritisk til det. Klager anfører, at når man anvender termen "pogromer," er det særligt problematisk, da det henviser til historiske begivenheder, hvor hundredtusinder blev dræbt og millioner forfulgt, og det virker efter Klagers opfattelse historieløst.

Morten Tvegaard henholder sig til, at rapporten, der henvises til, er udarbejdet af Amsterdams borgmesters kontor i samarbejde med det lokale politi. Morten Tvegaard har endnu ikke set beviser på, at rapportens konklusioner er forkerte, men uanset hvad er der jo tydelig afsender på i vores dækning. Redaktionschefen skriver: *"Vi citerer myndighederne for konklusionen, fordi vi ikke selv kan afgøre, hvad der er rigtigt og forkert på afstand."*

Det følger af DR's etiske retningslinjer, at DR har den redaktionelle ret over eget stof, hvilket også betyder retten til at vælge kilder og udvælge de oplysninger, som DR finder relevant. Det er, hvad der er sket her. DR har angivet, at det er borgmesteren i Amsterdam, som er kilden til de pågældende oplysninger.

Den direkte citerede sætning om en "giftig cocktail" stammer fra borgmesteren i Amsterdam, som DR har citeret. DR kan bringe et citat af den karakter, uden at DR er forpligtet til at foranstalte egne undersøgelser af udtalelsen. I øvrigt indgår borgmesterens mulige udtalelser om pogromer hverken i TVA Live eller i den påklagede artikel på Fejl og Fakta. Klagers udtalelser om 'pogromer' har således ingen relevans for den konkrete klagesag.

Klager får ikke medhold på dette punkt.

Ad 2.

Punktet drejer sig ifølge Klager om fravær af dokumentation og kildekritik. Dette vedrører for så vidt ikke rettelsen, men dækningen af selve begivenheden. Her henviser jeg til behandlingen under ad 1. DR har den redaktionelle ret til at vælge vinkel, kilder og form. I øvrigt er jeg ikke ud fra sagen hverken fra DR's oplysninger eller Klager bekendt med, hvad det skulle være for en artikel eller indslag, der måtte være påklaget. Den påklagede artikel på Fejl og Fakta på dr.dk er tidligere behandlet.

Ad 3.

Under sit tredje klagepunkt efterspørger Klager, hvordan DR sikrer, at DR's dækning ikke bidrager til polarisering, men i stedet fremmer forståelse og dialog. Klager skriver: "Morten nævnte, at DR har forsøgt at "mudre billedet" for at vise kompleksiteten af sagen, men han gav ingen konkrete eksempler på, hvordan dette blev gjort i praksis."

Igen må jeg henvise til ad 1. DR kunne bringe udtalelsen fra Amsterdams borgmester og gengive den summarisk i en retteartikel på dr.dk.

Klagers henvendelse fordrer en gennemgang af DR's samlede dækning på alle platforme af optøjerne i forbindelse med fodboldkampen i Amsterdam, som jeg ikke har mulighed for at gennemgå. Der er ikke klaget konkret over andet end én artikel på Fejl og Fakta, og den er her gennemgået.

Klager får ikke medhold.

Konklusion og sammenfatning

En Klager kritiserede en rettelse på DR's Fejl og Fakta på dr.dk vedrørende omtale af nogle udtalelser fra Amsterdams borgmester om optøjer i forbindelse med en fodboldkamp i november. Klager kritiserer DR for ikke at være kildekritisk, men blot citere borgmesteren i Amsterdam for, at "årsagen til begivenhederne for en "giftig cocktail af antisemitisme, hooliganisme og vrede".

DR redegjorde i artiklen for, hvor udtalelsen kom fra og DR var ikke pligtig til i den sammenhæng hverken at efterprøve udtalelsens rigtighed, andre aspekter af den rapport, som borgmesteren henviste til om begivenhederne eller DR's dækning i almindelighed af optøjerne. DR havde sin redaktionelle ret til at bringe udtalelsen, også i en kortfattet rettelse på Fejl og Fakta.

Klager får ikke medhold.

Jesper Termansen, den 13. januar 2025